

Kansainvälinen oikeus, terrorismi ja sodankäynti

9.2.2017

Anna Esko
UM, Kansainvälisen oikeuden yksikkö

Sodan oikeussäännöt

- Sodan oikeussäännöt eli kansainvälinen humanitaarinen oikeus (International Humanitarian Law, IHL) rajoittaa sodankäynnin tapoja ja suojelee taisteluiden ulkopuolella olevia henkilöryhmiä.
- Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden perusperiaatteisiin kuuluu erotteluperiaate, joka vaatii tekemään eron siviiliväestön ja taistelijoiden välillä samoin kuin siviili- ja sotilaskohteiden välillä: Hyökkäyksen saa kohdistaa vain taistelijoihin ja sotilaskohteisiin.
- Sotarikoksen yleinen edellytys: tehty aseellisen konfliktin aikana ja teolla on yhteys konfliktiin.

Terrorismirikokset ja kansainvälinen oikeus

- Terrorismirikoksia koskevaa sääntelyä, mukaan lukien kansainvälinen sopimussääntely, sovelletaan lähtökohtaisesti rauhan aikana.
- Kansainvälisten terrorisminvastaisten sopimusten soveltamisalan ulkopuolelle on yleensä rajattu asevoimien toimet ja aseelliset konfliktit tapahtumaympäristönä; kyseessä on peruslinjaus IHL:n ensisijaisuudesta aseellisen konfliktin tilanteissa.
- Myös luonteeltaan terroristiseen tekoon, joka kohdistuu siviileihin ja jonka tarkoituksena on aiheuttaa pakokauhua, voidaan soveltaa kansainvälistä humanitaarista oikeutta. "Terrorismi" on kielletty sodankäyntitapa sekä IV Geneven sopimuksen että I ja II lisäpöytäkirjan nojalla.

- "Terrorismilla tarkoitetaan yleensä sellaista väkivaltaista kansallisen lain tai kansainvälisen oikeuden vastaista toimintaa tai sillä uhkaamista, jonka tarkoituksena on levottomuuden ja vakavan pelon synnyttäminen. Useimmiten terroristien tavoitteena on pakottaa poliittiset päättäjät tekemään tai tekemättä jättämään jotain sellaista, jota terroriteon suorittajat tahtovat. Tyypillistä on myös medianäkyvyyden hyväksikäyttö omien päämäärien saavuttamiseksi. Teot kohdistetaan usein siviilejä vastaan." (Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi terrorismintorjunnan strategiaksi 2014 – 2017)